

Informacja dotycząca stosowania gaśnic halonowych oraz halonów w systemach gaszenia pożaru na pokładach statków powietrznych

(aktualizacja z dnia 14.02.2019)

Stosowane w gaśnicach oraz systemach gaszenia pożaru fluorowcowane węglowodory znane pod nazwą halony, czyli przede wszystkim halon-**1211**, halon-**1301** i halon-**2402**, cechują się czystością i dużą skutecznością jako gazowe środki gaśnicze i przeciwwybuchowe, co spowodowało ich szerokie zastosowanie.

Ponieważ halony stanowią substancje zubożające warstwę ozonową (SZWO), które mają najwyższy potencjał niszczenia ozonu, ich produkcja została zakończona w 1994 roku zgodnie z ustaleniami Protokołu Montrealskiego i zostały zakwalifikowane do tzw. substancji kontrolowanych.

W Unii Europejskiej sprawy dotyczące substancji kontrolowanych, w tym halonów, regulują między innymi:

- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1005/2009 z dnia 16 września 2009 r. w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową,
- rozporządzenie Komisji (UE) nr 744/2010 z dnia 18 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1005/2009 w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową, w zakresie zastosowań krytycznych halonów,
- rozporządzenie Komisji (UE) nr 1088/2013 z dnia 4 listopada 2013 r. zmieniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1005/2009 w odniesieniu do wniosków o licencje na przywóz i wywóz produktów i sprzętu zawierających halony lub od nich uzależnionych do krytycznych zastosowań w statkach powietrznych,
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 517/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie fluorowanych gazów cieplarnianych i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 842/2006.

Natomiast ustawa z dnia 15 maja 2015 r. o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz o niektórych fluorowanych gazach cieplarnianych (Dz. U. 2015 poz. 881) (ustawa SZWO i F-gazach) określa postępowanie i właściwość organów w sprawach wykonywania obowiązków wynikających z ww. rozporządzeń 1005/2009 oraz 517/2014 oraz reguluje między innymi obowiązki podmiotów użytkujących produkty i urządzenia zawierające te substancje lub gazy lub od nich uzależnione.

Krytyczne zastosowania halonu

Art. 13 rozporządzenia 1005/2009 ogranicza zastosowanie halonów, w drodze odstępstwa, do tzw. **zastosowań krytycznych**, wymienionych w Załączniku VI do rozporządzenia 1005/2009, w tym do zastosowań na cywilnych statkach powietrznych, ale ich przywóz na teren Unii zgodnie z art. 15 ust. 3 rozporządzenia 1005/2009 odbywa się za okazaniem licencji na przywóz.

Stosowanie halonu 1301 dopuszcza się:

- w statkach powietrznych do ochrony przedziałów załogi, gondoli silnikowych, ładowni i przegród kadłubowych oraz do zubożenia zbiorników paliwa,

Stosowanie halonu 1211 dopuszcza się:

- w ręcznych gaśnicach i stacjonarnym sprzęcie gaśniczym do silników na pokładzie statków powietrznych,
- w statkach powietrznych do ochrony przedziałów załogi, gondoli silnikowych, ładowni i przegród kadłubowych,

Stosowanie halonu 2402 w Polsce dopuszcza się:

- w statkach powietrznych do ochrony przedziałów załogi, gondoli silnikowych, ładowni i przegród kadłubowych oraz do zubożniania zbiorników paliwa.

Krytyczne zastosowania halonu zgodnie z rozporządzeniem 744/2010 zostały ograniczone poprzez określenie:

- **daty granicznej**, która oznacza termin, po upływie którego nie wolno używać halonów w gaśnicach lub systemach ochrony przeciwpożarowej w nowym sprzęcie w ramach danego zastosowania, gdzie nowy sprzęt oznacza sprzęt, w przypadku którego do daty granicznej nie nastąpiło złożenie wniosku o homologację typu lub certyfikat typu we właściwym organie regulacyjnym,
- **daty końcowej**, która oznacza termin, po upływie którego nie wolno stosować halonów w danych zastosowaniach oraz do którego gaśnice lub systemy ochrony przeciwpożarowej zawierające halon podlegają obowiązkowemu demontażowi.

Zastosowanie	Rodzaj gaśnicy	Rodzaj halonu	Data graniczna*	Data końcowa*
Do ochrony zwykle niezajmowanych przez ludzi ładowni.	Stały system gaśniczy	1301 1211 2402	2018	2040
Do ochrony kabin i przedziałów załogi	Gaśnica przenośna	1211 2402	2014	2025
Do ochrony gondoli silnikowych i pomocniczych pokładowych zespołów energetycznych	Stały system gaśniczy	1301 1211 2402	2014	2040
Do zubożniania zbiorników paliwowych	Stały system gaśniczy	1301 2402	2011	2040
Do ochrony zbiornika na odpady z toalet	Stały system gaśniczy	1301 1211 2402	2011	2020
Do ochrony przegród kadłubowych	Stały system gaśniczy	1301 1211 2402	2011	2040

*31 grudnia podanego roku, a dla statków powietrznych, do których mają zastosowania Part-26, mają zastosowanie daty określone w rozporządzeniu 2019/133 zmieniającym rozporządzenie 2015/640 do którego Part-26 jest załącznikiem.

Powyższe daty mogą być zmieniane zależnie od postępu technicznego, jeśli będą już dostępne zamienniki dla halonów.

Daty te zostały również określone w mających zastosowanie specyfikacjach certyfikacyjnych statków powietrznych.

Licencje na przywóz/wywóz halonów

Ograniczenia w handlu halonami i jego kontrola powodują, że każda osoba prawna lub fizyczna sprowadzająca spoza UE na obszar celny Unii statek powietrzny posiadający na pokładzie urządzenia z halonem, dopuszczone w krytycznych zastosowaniach, zobowiązana jest zgodnie z art. 15 ust. 3 rozporządzenia 1005/2009 złożyć przez internet wniosek do Komisji Europejskiej o **licencję na przywóz** lub **wywóz** halonu, którą okazuje się przy przywozie/wywozie statku powietrznego. Komisja prowadzi elektroniczny system rejestracji i wydawania licencji, a decyzje podejmuje w terminie 30 dni od otrzymania wniosku.

Rozporządzenie wymaga również, aby użytkownicy halonów oraz właściciele i operatorzy tego sprzętu i obiektów podejmowali wszystkie praktycznie możliwe działania dla zminimalizowania

emisji halonów do atmosfery oraz ich odzysku w celu recyklingu, ponownego stosowania lub destrukcji, gdy gaśnice halonowe i halonowe systemy ochrony przeciwpożarowej są demontowane.

W celu złożenia wniosku należy najpierw zarejestrować się w systemie licencjonowania na stronie Komisji Europejskiej: https://ec.europa.eu/clima/policies/ozone/ods_pl

Dodatkowe informacja o procedurze uzyskiwania licencji można uzyskać na stronie internetowej Instytutu Chemii Przemysłowej: www.ichp.pl/biuro-ochrony-warstwy-ozonowej-i-klimatu-ichp.

Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1088/2013 upraszcza wniosek w przypadku przywozu lub wywozu takiego statku powietrznego z zastosowaniem krytycznym halonu. Wydawane są licencje ogólne ważne w danym roku kalendarzowym, tzn. jeśli wniosek będzie złożony w styczniu, będzie ona ważna od stycznia do 31 grudnia danego roku, jeżeli w listopadzie, będzie ona ważna tylko od listopada do 31 grudnia.

Licencja może być użyta wielokrotnie w okresie swojej ważności.

Raportowanie o ilości halonów

Zgodnie z art. 39 - 41 ustawą o SZWO i F-gazach nałożony jest obowiązek sprawozdawczy składania do Instytutu Chemii Przemysłowej (IChP) w **terminie do 28 lutego** sprawozdań w postaci elektronicznej.

Zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy o SZWO i F-gazach sprawozdania dotyczące ilości SZWO przywiezionych do Polski lub wywiezionych z Polski zarówno luzem, jak i w produktach i urządzeniach są przekazywane przez importerów/eksporterów do Bazy Danych Sprawozdań IChP.

Portal: <http://www.bds.ichp.pl/o-bds>

Podmioty mogą dokonać rejestracji na stronie internetowej: <https://dbbds.ichp.pl/register>

Ponieważ zaprzestano produkcji halonów, serwisowanie tych gaśnic i systemów oparte jest wyłącznie o zapasy halonów pochodzących z odzysku i poddanych recyklingowi (ponownemu użyciu po wstępnym oczyszczeniu) lub regenerowanych (powtórnie przetworzonych w celu uzyskania pierwotnych właściwości), uzyskanych ze zdemontowanych gaśnic i halonowych systemów ochrony przeciwpożarowej w autoryzowanych miejscach gromadzenia halonów.

W związku z tym, zgodnie z art. 41 ust. 4 ustawy o SZWO i F-gazach, podmioty użytkujące systemy ochrony przeciwpożarowej i gaśnice zawierające halony i przeznaczone do zastosowań krytycznych, zgodnie z rozporządzeniem 1005/2009, przekazują do wyspecjalizowanej jednostki (IChP) sprawozdania zawierające informacje nie tylko o ilościach halonów zawartych w poszczególnych rodzajach sprzętu lub obiektach na dzień 31 grudnia roku objętego sprawozdaniem, zastosowanych w tych rodzajach sprzętu lub obiektach i wyemitowanych z nich w ciągu roku objętego sprawozdaniem oraz zmagazynowanych na dzień 31 grudnia roku objętego sprawozdaniem, ale również informacje o postępie w zastępowaniu halonów i działaniach podjętych w celu ograniczenia emisji halonów, w postaci elektronicznej, do dnia 28 lutego za rok poprzedni.

Dodatkowe informacje można uzyskać w IChP:

Dział Ochrony Warstwy Ozonowej i Klimatu (BOWOiK)

dr hab. inż. Janusz Kozakiewicz, prof. IChP

tel. +48 22 568 28 45, +48 22 568 21 82

bowoik@ichp.pl

kontakt@bds.ichp.pl - informacje dotyczące Bazy Danych Sprawozdań (BDS) o SZWO i FGC